

Despre vârsta a treia și permanenta ei raportare la procesul mântuirii*

La sărbătoarea întâmpinării Domnului (Stretenia), din data de 2 februarie, se comemorează aducerea Pruncului Sfânt, la templu, la patruzeci de zile după Nașterea Sa, spre a se împlini prescripția Legii cu privire la închinarea și răscumpărarea celui întâi născut.

Au fost prezente la acest eveniment și două persoane mai în vârstă: dreptul Simeon și proorocița Ana, la care Sfântul Evanghelist Luca se referă cu foarte multă stăruință.

Despre dreptul Simeon, el scrie: „Iată era un om la Ierusalim, cu numele Simeon, și omul acesta era drept și temător de Dumnezeu, așteptând mângâierea lui Israel, și Duhul Sfânt era asupra lui. Și lui i se vestise de către Duhul Sfânt că nu va vedea moartea până ce nu va vedea pe Hristosul Domnului. Și din îndemnul Duhului a venit la templu; și când părinții au adus înăuntru pe pruncul Iisus, ca să facă pentru El după obiceiul Legii, el L-a primit în brațele sale și a binecuvântat pe Dumnezeu și a zis: Acum slobozește pe robul Tău, Stăpâne, după cuvântul Tău în pace, că văzură ochii mei mântuirea Ta, pe care ai gătit-o înainte feței tuturor popoarelor. Lumină spre descoperirea neamurilor și slavă poporului Tău Israel” (Lc. 2, 25-32).

Tot atât de expresiv este prezentată și proorocița Ana: „Și era și Ana proorocița, fiica lui Paniel, din seminția lui Așer, ajunsă la bătrânețe și care trăise cu bărbatul ei șapte ani de la fecioria sa. Și ea era văduvă, în vârstă de optzeci și patru de ani, și nu se depărta de templu, slujind noaptea și ziua în post și în rugăciuni. Și venind și ea în acea ceas lăuda pe Dumnezeu și vorbea despre Prunc tuturor celor ce așteptau mântuirea în Ierusalim” (Lc. 2, 36-38).

Reținem din aceste două portretizări că este vorba de doi bătrâni preocupați de mântuirea lor și a neamului din care făceau parte. Grijă aceasta au avut-o nu numai la vârsta senectuții ci și înainte de aceasta. Au fost atât de stăruitori în rugăciune încât Dom-

nul S-a văzut „constrâns” să le-o făgăduiască și să le dea încredințarea că nu vor muri până ce nu vor fi martori ai împlinirii marilor taine a mântuirii.

Pentru că au vegheat permanent și au stăruit în aceasta și răsplăta le-a fost pe măsură: au avut bucuria de a purta în brațe pe Cel vestit de prooroci și așteptat cu atâta ardoare de patriarhi și dreptii Vechiului Testament.

Dar ei nu numai că au dorit mântuirea ci s-au și străduit pentru primirea ei. Credința în Dumnezeu le-a fost tărie în a birui toate obstacolele și le-a menținut mereu aprinsă, în suferință, în lăcrășii și în dăruirea lor. Trezvia lor i-a ajutat să nu deznădăduiască. Ba din contră, au intuit că mântuirea nu este departe și când într-adevăr sorocul mântuirii a sosit, ei s-au aflat, precum fecioarele înțelepte, exact la locul și la momentul la care trebuiau să fie.

Foarte înaintați în vârstă fiind, ei nu mai aveau de acum familie. Cu toate acestea nu au încer-

cat sentimentul însingurării, al inutilității și al marginalizării. Și-au făcut din templul Domnului propria lor casă. Ziua și noaptea petreceau acolo în post și rugăciune. Erău „casnici ai lui Dumnezeu” și împreună lucrători cu toți cei ce se osteneau la sfântul lăcaș.

Nu-i neliniștea sfârșitul vieții ci îl priveau ca o eliberare, o împlinire și o încununare. Pilda vieții lor ni se înfățișează ca o adevărată „pedagogie” a senectuții. Ei s-au încredințat mai mult purtării de grijă a lui Dumnezeu decât ajutorului omenesc. Nu s-au abandonat pe ei înșiși dar nici nu și-au proiectat atenția numai asupra persoanei lor și a propriilor lor interese. Mântuirea pe care o nădăduiau, o socoteau deopotrivă hărăzită întregului lor neam și tuturor popoarelor.

Pr. prof. Dumitru Abrudan

* Gânduri legate de sărbătoarea Întâmpinării Domnului.

Răbdarea, încununarea virtuților creștine

Viața creștină o constituie virtuțile. Pentru a ne însuși temeinic o virtute, oricare ar fi ea, este nevoie de voință și durată, care se realizează numai prin răbdare. Toate virtuțile își pun temelia pe răbdare, cresc cu seva dragostei și se mențin în permanență prin credință, care le cârmuiește, cum ne povățuiește Sfântul Macarie Egipteanul (300-390) spre urcusul duhovnicesc. Deci ele se dobândesc, se mențin și aduc roade, numai prin rezistența creștinului în ostenele.

Virtutea creștină este deprinderea și mai ales stăruința statornică de a împlini, cu ajutorul Harului dumnezeiesc, voia lui Dumnezeu, în săvârșirea neîntreruptă a faptelor bune și a te depărta de cele rele, care te înstrăinează de Dumnezeu. Virtutea îl face pe creștin plăcut lui Dumnezeu, multumit în viața aceasta pământească și fericit în cea viitoare. Trăind în virtuți, „suntem ai lui Dumnezeu”, spune Sfântul Antonie cel Mare (251-356).

Nu se numește virtute aceea care nu e însoțită de greutate în lucrarea ei, că, „nimeni nu s-a suit la ceruri cu comoditate”, ne arată monahul Petru Damaschin (sec. XI), în lucrarea sa „Învățături Duhovnicești”, calea spre Dumnezeu fiind o cruce de fiecare zi.

Orice creștin, în lucrarea sa de mântuire, are nevoie mai întâi de toate de răbdare, ca pământul de ploaie, ca să așeze pe ea celelalte virtuți, care vin una după alta, pentru că ele se atrag și se întregesc între ele.

Cu cât răbdă mai mult necazurile, cel ce se nevoiește, cu atât va pași cu siguranță spre urcusul duhovnicesc. Răbdarea este imbinarea tuturor virtuților creștine, căci nici una din virtuți nu stă fără ea. Dacă i se pare cuiva că se împărtășește de toate virtuțile, dacă nu va răbda până la sfârșit, nu este vrednic să ajungă în împărăția cerurilor. În orice lucru este nevoie de răbdare, căci nici un lucru nu se face fără ea. Iar dacă s-a făcut cuiva vreunul dintre ele, are nevoie de răbdare ca să-i rămână, ceea ce s-a făcut. Deci simplu vorbind: „tot lucrul înainte de a se face, prin ce se face și odată făcut, prin ea rămâne și fără de ea nu stă și nici nu se desăvârșește”. Pentru că dacă acest lucru este bun ea îl prilejuiește și îl păzește, iar dacă este rău, ea dă ușurare și tărie de suflet și nu lasă pe cel ispitit să fie strămorat de descurajare, care este arvuna gheenii. Ea are putere să alunge desnădejdea, care, dacă este primită de creștin, îi duce la pieire atât trupul cât și sufletul. Ea învață sufletul să se mângâie și să nu slăbească de mulțimea ispitelor sau a necazurilor vieții.

Sfântul Apostol Petru, prin răbdare și câință, își liniștește conștiința care îl mustră după cădere și ieșind afară „a plâns cu amar” (Luca XXII, 62) dobândind pe diavolul care-l făcuse să se lepede de Învățătorul său. Iisus Hristos, într-una din arătările Sale după Înviere l-a reabilitat (Ioan XXI, 19). Nu tot așa a făcut Iuda Iscarioteanul, care

(Continuare în pag. a 2-a)

Ierodiacon Ciobăcă Teofilact
Mănăstirea Putna

- 1 Învățătura de Credință Creștină Ortodoxă, București, 1992, pag. 345.
- 2 Filocalia I, pag. 31.
- 3 Filocalia V, pag. 117.
- 4 Idem, pag. 157.
- 5 Filocalia V, pag. 204-205.

Simion Mehedinți, Creștinismul românesc, București, 1995, Ed. Anastasia, 236 p.

Ediția lucrării menționate, îngrijită de Dora Mezdrea, cu o prefață de Dumitru Muster, reia textul celei dintâi ediții a lucrării apărută la editura „Cugetarea — Georgescu Delafraș” în 1941, într-un moment greu, de cumpănă al istoriei poporului nostru.

Autorul lucrării, Simion Mehedinți (1869-1962), este unul din marii noștri învățați și, în același timp, unul din marii noștri pedagogi naționali. Opera sa, **Terra. Introducere în geografia ca știință**, apărută în 1930, „îl consacra ca întemeietor al învățământului superior și al cercetării științifice în geografia românească” (p. 5). Fusese trimis ca bursier la studii în Germania de Titu Maiorescu și, întors în țară, avea să organizeze și să pună bazele învățământului geografic în Universitatea din București.

Toată viața, Simion Mehedinți a fost „Profesorul” generațiilor tinere de studenți, unind învățământul teoretic cu învățământul educativ-etic, pentru formarea de caractere morale în societatea românească. Învățământul său a fost la scară națională, nu numai de la catedră, un învățământ național etnoeducativ, etnopedagogic.

Cunoașterea mediului geografic trebuia să ducă la cunoașterea Ethnosului românesc. În acest scop amintim din vasta sa operă: **Către noua generație**, în 1912; **Școala poporului**, în 1918, ediția a doua în 1923; **Altă creștere. Școala muncii**, în 1919, care va cunoaște până în 1941 șapte ediții; **Caracterizarea etno geografică a unui popor prin munca și uneltele sale** (discurs de recepție la Academia Română în 1920); **Politica de vorbe și omul politic**, în 1920, ediția a doua în 1928; **Ce trebuie să cugete un român despre Țara și Nația română**, în 1921; **Vechimea poporului român și legătura cu elementele alogene**, în 1925; **Școala română și capitalul biologic al poporului român**, în 1927; **Școala păcii. Sentimentele școlii române față de ideea războiului**, în 1928; **Profesorul, temelia reformelor școlare**, în 1928; **Trilogii: Știința — Școala — Viața** în 1940; **Academia — instituție etnopedagogică. Institutul — organizare internațională**, în 1941; **Creștinismul românesc**, în 1941 și 1995; **Premize și concluzii la Terra. Amintiri și mărturisiri**, în 1946; **De senectute. Bătrânețea în cadrul muncii pentru cultură**, comunicare la Academia Română, în 1947.

Cum se subliniază în prefața ediției de față, Simion Mehedinți „Deși este revendicat prioritar de geografi, se cuvine să subliniem că întreaga sa trăire plină participativă la viața societății timpului său

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. I. Ionescu

Vouă, ce v-a dat Ardealul?

Vouă ce v-a dat Ardealul?
Ce vă leagă de Ardeal?
Nouă Sarmisegetuza
Cu viteazul Decebal
Maramureșul pe Dragoș
Falcă descălecată,
Și Sălajul pe Bârnuțiu
Meșterul cuvântător.

Someșul cu Gheorghe Doja
Blajul cu mitropolii.
Noi ne închinăm lui Iancu
Și strămoșilor eroi
Petru Maior, Șincai, Micu
Au aprins credințele noi.

Vouă ce v-a dat Ardealul?
Cei străini, cum vin se duc
Noi avem pe Mureșanu
Iosif, Goga și Coșbuc.
Vouă ce v-a dat Ardealul?
Ce vă leagă de Ardeal?
Noi cântăm duloase doine
Neam de Daci și de Romani,
Și ne-am înfrițat cu munții
De acum două mii de ani.

Iustin Ilieșu

Vouă ce v-a dat Ardealul?
Nouă? Luptători vestiți,

Vol. „Sângerați ardeleni”
1945

VIAȚA: valoarea supremă, ca suport axiologic al bioeticii

S-a văzut uneori un evitabil conflict între sfîințenia și calitatea vieții. Adică, o contrapozitie între „vechea mentalitate premodernă” și „noua mentalitate modernă”. „E adevărat că emfaza pusă pe sfîințenia vieții riscă să sacralizeze până și procesele biologice, dar la fel de adevărat este că emfaza modernă și postmodernă privind calitatea vieții riscă să sărăcească omul, dacă umanul e modelat exclusiv după parametri cantitativi și funcționali. E adevărat că nu e nevoie a sacraliza viața exclusiv biologică, dar e la fel de adevărat că, dincolo de schemele noastre culturale bazate pe eficiență și funcționalitate, viața omului, a oricărui om, în orice stadiu de dezvoltare, trebuie respectată ca scop și nicio dată ca mijloc. Criteriul calității vieții e o cifră a modernității, exprimă o atitudine în mare măsură pozitivă, ce implică modul nostru de a privi viața, dar nu e nevoie, pentru aceasta, să ascundem riscurile implicate de o asumare univocă a unui asemenea criteriu”.

Aceasta e o viziune din rândul oamenilor de știință, privind sfîințenia vieții, ca valoare supremă, în funcție de care să fie raportate actele morale în domeniul biomedical.

Încă în teologia catolică, viața, ca dar al lui Dumnezeu, e considerată ca punct de pornire pentru orice „judecată etică” (giudicio etico). „Categorii forte pentru morală, în aria biomedicală, este sfîințenia vieții”.

De asemenea, în documentele oficiale se afirmă că viața „e valoarea fundamentală, pentru că e condiția necesară oricărei activități umane și în orice societate”.

Observăm că în teologia catolică, chiar dacă bazată pe texte din Sfînta Scriptură, viața nu este apreciată la adevărata ei valoare. Cum observăm în documentul citat, viața reprezintă o valoare, chiar fundamentală, în măsura în care este suport pentru activitățile noastre sociale. Altfel spus, este redusă adesea la un nivel utilitarist. Și aceasta, pentru că este doar un dar de la Dumnezeu. Însă un dar ce nu poartă în sine o forță, o energie, un dar ce nu devine transparent spre Dăruitor. Adică, darul e dezbrăcat de valoarea sa liturgică, euharistică, cum ar zice Zizioulas. De aceea, odată dăruită nouă, viața e de fapt separată de Dumnezeu, izvorul și împlinirea ei. Chiar dacă se afirmă în continuare că izvorul vieții e în Dumnezeu.

Pentru noi, viața își are sfîin-

țenia ei, în măsura în care este dar și revelație. Viața este darul lui Dumnezeu, prin care El nu încetează să ni se dăruiască nouă, prin Duhul Sfînt. Fără această legătură continuă cu Duhul lui Dumnezeu, Dătorul de viață, viața noastră devine moarte. Iar Duhul e prezent în viața noastră prin energiile divine necreate. Prin aceste energii, viața însăși își descoperă o rațiune a ei, ce-și are izvorul în Rațiunea supremă, în Logosul divin, prin care „toate s-au făcut, din câte s-au făcut” (In. 1, 3). Viața noastră este o continuă revelație a Logosului, o continuă descoperire a lui Dumnezeu, către Care viața noastră se mișcă spre împlinirea propriei vocații.

Se obișnuiește adesea să se facă referință, în ce privește viața, (Continuare în pag. a 2-a)

Ierom. drd. Iuvenalie Ionașcu

1 C. Viafora — „Vent'anni di Bioetica. Quadro storico e sistematico”, Padova, 1990, p. 29.

2 L. Lorenzetti — „Teologia e bioetica laica”, Ed. Istituto Trentino di Cultura, Bologna, 1994, p. 11.

3 Congregația pentru doctrina credinței — Declarație privind eutanasia, I. EV 7/350, appud L. Lorenzetti, op. cit., p. 12.

SF. AMBROZIE DE MILAN

„Despre Rugăciune”

„Să vedem acum și cum trebuie să ne rugăm. Nu este lipsit de importanță și cum trebuie să ne rugăm.

Apostolul Pavel spune „vreau deci ca bărbării să se roage în tot locul... fără de mânie” (1 Tim. 2, 8).

Dar și Domnul ne învață „tu când te rogi intră în cămara ta și închizând ușa roagă-te Tatălui tău care este în ascuns” (Matei 6, 6). Nu cumva există aici o nepotrivire? Desigur nu. De ce? Pentru că apostolul Pavel nu învață contrar lui Hristos de vreme ce zice: „Fiți mie următorii precum și eu sunt al lui Hristos” (1 Cor. 11, 1).

Iată ce înțelege el: poți să te rogi pretutindena și să te rogi todeauna, în cămara ta”.

Ai pretutindena, „cămara ta”. Chiar și în mijlocul necredincioșilor și al iudeilor ai mereu acest „înăuntru” al tău. Este duhul tău. Chiar și în mijlocul multimei patimilor, refugiu tău nebiruit este „omul din lăuntru tău”.

Când te rogi, intră, — atenție la acest intră, — în cămara ta, că de nu, altfel te rogi la fel cum se rugau iudeii.

„Acest popor — zice Domnul — mă cinstește doar cu buzele, iar cu inima lor este departe de mine” (Matei 15, 8).

Rugăciunea ta să nu izvorască numai din buze, ci să iasă dinăuntru tău, din inima ta, așa încât Acela, căruia vrei să te rogi să nu te vadă a fi indiferent ci să te asculte în timp ce te rogi. Ce vrea să spună prin cuvântul „ușă”? Înțelege deci că atunci când te rogi trebuie să închizi o ușă. Ușa simțurilor. Nu striga, nu vorbi mult, nu te mândri față de alții. Fii cu luare aminte la cele dinlăuntru ale tale și fii sigur că vei fi ascultat de Acela care vede și aude totul. Să fie tainică rugăciunea ta, și ții-o va vedea Acela de ochii căruia nimic nu rămâne ascuns.

Și să vedem acum, de ce trebuie oare, să ne rugăm cu voce tainică decât cu glas tare.

Să luăm un exemplu de la ceea ce se petrece între oameni. Dacă ceri ceva de la un om care stă bine cu auzul nu-i nevoie să strigi, dimpotrivă trebuie să faci aceasta atunci când te adreși unuia care este cam surd. Cel ce strigă, când se roagă, crede că numai așa va putea fi auzit de Dumnezeu, și-i micșorează a totputernicia Sa. Dimpotrivă însă, cel ce se roagă în tăcere își arată credința sa și adevărate că Dumnezeu „cercetează inima și rărunchii”, și că El ascultă rugăciunea noastră înainte de a o rosti noi cu buzele.

Apostolul mai adaugă să ne rugăm „fără de mânie” (1 Tim. 2, 8).

Nimic mai adevărat. Mânia îi distruge chiar și pe cei înțelepți.

Deci în fiecare ocazie creștinul trebuie să lase la o parte mânia, mai cu seamă când e vorba să se roage.

Tu-i ceri iertare lui Dumnezeu și tu ierți însă pe fratele tău...

Există de asemenea lucruri atât de schimbătoare în sufletul nostru: Iubitorul de arginți se gândește la banii lui — în timp ce se roagă —, altul la vrednicia lui, altul la poftele lui și cu toate acestea fiecare crede că va fi ascultat de Dumnezeu.

Tu deci când te rogi, să dorești ceea ce-i place lui Dumnezeu și nu oamenilor.

Cu ce trebuie să ne începem oare rugăciunea? Spune-mi, dacă vrei să-l rogi ceva pe un om oarecare, oare îi spui așa: Dă-mi ce-ți cer! Nu-i aceasta lipsă de respect? De aceea rugăciunea trebuie să înceapă cu preaslăvirea lui Dumnezeu. Căruia toate îi sunt cu puțință și Care s-a făcut om ca să ne mântuiască.

Urmează abia apoi cererea. Nu trebuie însă să cerem ca un flămând care așteaptă hrana sa. Să ne începem deci rugăciunea noastră cu doxologia și Dumnezeu ne va auzi cu siguranță și ne va da rui toate darurile Sale”.

„De mysteriis”, P.L. 25, col. 725

Trad. de Arhid. Visarion Băltat

VIAȚA: valoarea supremă, ca suport axiologic al bioeticii

(Urmare din pag. 1)

loarea vieții, la cartea Facerii. Viața e sfântă întrucât omul este creat de Dumnezeu. Faptul este adevărat, dar nu și suficient.

Intr-adevăr, viața omului este darul Creatorului. Dumnezeu a făcut lumea din nimic, cu cuvântul grăii Sale, zice psalmistul. Și în urmă l-a făcut pe om, pe care l-a așezat în Eden, ca să-l lucreze și să-l păzească (Fac; 2, 15). Omul a fost pus deci să lucreze, să con-lucreze cu Dumnezeu, spre desăvârșirea sa, spre creșterea până la asemănarea cu El. Creația a fost numită primul exod, prin care lumea a și ieșit din nimic. Din haos, din dezordine, din „neîntocmire” (Fac. 1, 2), lumea ieșea la lumină, la ordine, la bună-nădejde — o bună-nădejde în sens moral, devenea „cosmos”. Primele două capitole ale Facerii și sunt numite „Evanghelia Creației”, care să stea la baza bioeticii, ca justificare axiologică a vieții. Referindu-se la demnitatea omului, de chip al lui Dumnezeu și de făptură a Sa, psalmistul se întreabă: „Ce este omul?” (Ps. 8, 4). Ființa fragilă, pe care profetul o numește „fiul omului”, este totuși grandioasă, putând fi comparată chiar cu îngerii: „Măsuraturile lui sunt ca înălțimea îngerilor, cu mărime și cu cinste l-ai încununat” (Ps. 8, 5). Și i-a dat stăpânire peste toate, peste „lucrurile mâinilor” lui Dumnezeu (Ps. 8, 6). „Toate le-ai supus sub picioarele lui” (Ps. 8, 6), zice psalmistul.

Nu mai ca omul a căzut și a atras asupra sa și asupra întregii creații blestemul neascultării de Dumnezeu (Rom. 8, 20). Viața sa s-a pus sub amenințarea morții. Prin păcatul său, moartea a intrat în lume (Rom. 5, 12). Dar Dumnezeu nu l-a lăsat pe om așa cum era. „Pentru că răutatea (păcatului) să nu fie fără de moarte”, Hristos Domnul a murit pentru noi. S-a făcut pe sine blestem, pentru noi, luând asupra Sa blestemul nostru. Și asumându-și umanitatea noastră, a mântuit-o, dând o nouă dimensiune vieții noastre. Căci noi nu mai trăim acum spre moarte, ci spre viață veșnică, în Iisus Hristos. El este Viața și calea spre Viață. Viața noastră este

viața Lui și noi trăim prin El. Cum zice și Sf. Ap. Pavel: „Nu mai trăiesc eu, Hristos trăiește în mine” (Gal. 2, 20). Viața omului este pe pământ este „atinsă” de sfințenia împărăției Cerurilor, instaurată deja de Hristos. De la Cincizecime, focul Duhului s-a întins pe pământ, iar viața noastră se împletește cu viața Bisericii lui Dumnezeu, care ne cuprinde pe toți. Așadar, nu doar creația conferă sfințenie vieții omului, ci mai ales „creația” din nou a lumii, realizată prin învierea lui Hristos și actualizată în fiecare din noi prin Sfințele Taine, începând cu Botezul. Căci, de la Botez, Hristos locuiește în noi; după cuvântul Sf. Marcu Ascetul: „Templul acesta, adică loculul sânt al trupului și al sufletului, are și el un loc în partea dinlăuntru a catapetesmei. Acolo a intrat Iisus ca înainte-mergător, locuind de la Botez în noi”. Viața aceasta are însă o finalitate, își găsește împlinirea într-un viitor: viața eshatologică, în împărăția lui Dumnezeu, când toată creația se va bucura de descoperirea slavei fiilor lui Dumnezeu (Rom. 8, 21), când Dumnezeu va fi totul în toți (1 Cor. 15, 28). Viața omului este orientată deci eshatologic. În ea se întrevede viața cea adevărată, fără de sfârșit, realitatea zilei a opta, viața fiilor lui Dumnezeu, în care trăiește Hristos.

Viața pământească este deci un dar al lui Dumnezeu-Creatorul, dar este și revelație, este icona vieții veșnice, din darurile căreia omul pre-gustă încă de aici, prin harul Duhului Sfânt. Antropologia ortodoxă, privind viața omului, este deci creaționistă. Dar este și histriologică, pascală. Și este și pnevmatologică și orientată spre eshaton. Am putea spune, deci, că este finalită, având un scop ce o transcende și o sfințește.

4 Renzo Gerardi — „Una rinovata teologia della creazione”, în „Teologia e bioetica laica” (coord. L. Lorenzetti), Bologna, 1994, p. 37.

5 Sf. Marcu Ascetul — „Despre Botez”, în Filocalia (românească), ed. I, vol. I, p. 287.

a pierdut răbdarea biruit de deznădejde, preferând moartea, ca un lipsit de experiență. (Matei XXVII, 5).

Intreg șirul nesfârșit al dreptilor din Vechiul Testament, începând cu nevinovatul Avel (Facere IV, 4—8) și sfârșind cu „cel mai mare prooroc născut din femeie”, (Matei XI, 11) Sfântul Ioan Botezătorul, ne-au rămas pentru totdeauna, pildă vie de îndelungă răbdare. Răbdarea l-a desăvârșit pe dreptul Iov, pildă vie de statornicie și „îndelungă răbdare” (Iacob V, 11), în furtunoasele loviri din viață. Când satana îl despoaie de toată averea aceea mare, de mulțimea slugilor, de membrii familiei, până și de sănătate, el nu se desânăduiește, nu și pierde credința în Dumnezeu (Iov I, 22) ci luptă cu o uimitoare răbdare până la capăt, zicând: „Luptă e viața omului pe pământ” (Iov VII, 1). Soția lui s-a mirat de statornicia lui în răbdare și l-a îndemnat la rău (Iov II, 9) fără să-l tulbure. Numai puțin, dacă ar fi slăbit ar fi pierdut totul. Iar Domnul a binecuvântat pe Iov și l-a pus iarăși în starea din început (Iov 42, 10). Cel ce cunoaște inimile și răunchii omului, deci și răbdarea lui Iov, a îngăduit ispitirea sa, spre desăvârșirea lui și spre folosul multora.

Dumnezeu este aproape de cel ce vor cu adevărat să rabde pentru El (Ps. 33, v. 17) încercările și să nu o părăsească cu nepăsare, de frica durerii sau a morții, ci să pretuiască mai mult voia lui Dumnezeu prin răbdarea celor ce le vin asupra lor, chiar fără motiv, având ca pildă pe Susana, care a suferit ocară și batjocură, nevinovată fiind, din partea familiei și a poporului atârnat de judecătorii nedrepti și a preferat moartea, decât să săvârșască o nelegiuire. Dumnezeu, însă, a scăpat-o de la acea moarte rușinoasă. (Istoria Susanei I, 61).

De asemenea, blândul David, regele iudeilor (1013—973), răbdă îndelung și cu bărbăție mustarea lui Șimei, chiar în timpul răscoalei lui Avesalom fiul său, oprind pe Abişai să-l omoare, agitat fiind la culme de ocările și aruncările cu pietre asupra regelui, zicând: „Lăsați-l, căci Domnul l-a poruncit să mă blesteme și să-mi zică aceste cuvinte de ocară” (II Regi XVI, 10—11). În felul acesta cu răbdarea lui, a consolat toată suita sa din refugiu și a așezat din nou rege peste Israel.

Măntuitorul nostru Iisus Hristos, ni s-a dat pildă de înaltă perfecțiune. Nu s-a dat în lături de la marea smerie a Intrupării, (Filipeni II, 7) ca nimeni altul a biruit suferința, iadul și moartea, răbdând ca un miel spre jughiere (Isaia 53, v. 7) toate pornirile rele ale celor ce L-au răstignit, a iertat și s-a rugat pentru ei zicând: „Părinte, iartă-i că nu știu ce fac”. (Luca XXIII, 34). A consolat pe sfinții Apostoli, atenționându-i: „În lume necazuri veți avea” (Ioan XVI, 33).

Un caz aparte este și femeia prinsă în adulter, care răbdă cu bărbăție insultele acuzatorilor, deși vinovată așteaptă resemnată cuvântul lui Iisus Hristos, care o salvează de la moarte, spunând părâșilor: „Cel fără de păcat dintre voi să arunce cel dintâi cu piatra asupra ei” (Ioan VIII, 7). Hotărâre care îi determină să-și cerceteze, mai întâi, fiecare conștiința proprie.

Sfântul Arhidiacon întâiul mucenic Ștefan a răbdat cu multă seninătate, ucidera cu pietre și s-a rugat cu multă căldură pentru ei, zicând: „Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta”. (Fapt. Ap. VII, 60).

După exemplul viu al Sfinților Apostoli, s-au ridicat mulțimea Sfinților mucenici, mărturisitori ierarhi, preoți, care au suferit cu o răbdare de oțel, dându-și bucurioși viața, în chinuri înfiorătoare, aplicate de chinuitorii fără milă, cărora le mulțumeau chiar, că au prilejul de a suferi pentru dreapta credință și dragostea lui Hristos Dumnezeu, împlinind în fapt porunca Măntuitorului: „Iubiți pe vrăjmașii voștri, binecuvântați pe cel ce vă bleastă, faceți bine celor ce vă urăsc și rugați-vă pentru cei ce vă vatămă și vă prigonesc” (Matei V, 44).

Urmează mulțimea cuvioșilor monahi și a creștinilor adevărați, din toate neamurile și limbile pământului, din toate zonele geografice, a căror viață — pe toată durata ei — a fost un calvar de suferințe și

Răbdarea, încununarea virtuților creștine

(Urmare din pag. 1)

renunțări de bună voie precum și îndelungată răbdare, pentru atingerea desăvârșirii creștine, de care s-au „minunat îngerii și s-au înfricoșat diavolii”.

Cel ce vrea să se măntuiască, să nu fugă de ispite, de lucrările și virtuțile cele după voia lui Dumnezeu, ci să stăruie cu răbdare, în tot lucrul bun și cu Harul lui Dumnezeu va birui pedicile ce stau în calea măntuirii. Fără răbdare este imposibil să ieși la luptă cu patimile, care ticăloșesc sufletul. În orice loc, timp și vârstă. Oriunde vei merge, se află ispite. Nu este loc în creație fără suferință. Așadar nu poți avea odihnă fără răbdare. Fără luptă nu se poate dobândi cunună răbdării și implicit fără osteneală nu este odihnă, fără luptă nu este biruință.

Răbdarea este piatra neclintită în fața vânturilor și a valurilor vieții și cel ce o are pe ea nu slăbește și nu se întoarce înapoi în vremea revărsării lor. Iar aflând ușurare și bucurie, nu e furat de părerea de sine, ci e la fel pururea la vreme bună și în greutăți. De aceea rămâne nerănit de cursele răului. În vreme de furtună răbdă așteptând sfârșitul, iar când se face vreme bună așteaptă ispite, până la cea din urmă suflare. Căci unul ca acesta este convins că, nu este în viața aceasta ceva care să nu se schimbe. De aceea nu-și face nici o griji, ci le lasă pe toate în seama lui Dumnezeu, căci El are grijă de noi. (I Petru V, 7).

Pentru a dobândi virtutea răbdării, atât de necesară fiecărui creștin, în orice împrejurare a vieții sale, nu este îndeajuns numai a te resemna, a te certca și a te forma, ci trebuie să iubești și ceea ce nu e pe placul nostru, spre exemplu: ocară primită de la cel ce te-a jignit sau insultat chiar pe nedrept și să dorești a fi și în viitor ofensat, căci prin aceasta ne desăvârșim. Ca creștin trebuie să iubești din inimă pe cel ce te-a jignit și insultat ori ofensat și să-i arăți dragoste și smerenie, după recomandarea Măntuitorului: „Cine te lovește peste obrazul drept, întoarce-i și pe celălalt”, fără a te răzbuna. (Matei V, 39).

Creștinul trebuie cu bucurie și cu mulțumire să primească ispitele și scârbele, ce-i vin după voia lui Dumnezeu, știind și crezând că acestea sunt cununile și toate cinstea vieții veșnice, căci zice Iisus Hristos: „Prin răbdarea voastră, vă veți câștiga sufletele voastre”, (Luca XXI, 19) căci multe și variate sunt cauzele pentru care Dumnezeu, prin judecățile Sale necuprinse și nelteșese de mintea omenească, ne trimite și slobode asupra noastră ispite (Romani XI, 33), atât păcătoșilor cât și celor drepti. Căci dacă pe Sfântul Apostol Pavel, îl folosește ispită (I Cor. XII, 7), cu atât mai mult nouă celor ce voim să urmărim căile Domnului, prin imitarea Sfinților (Evrei VIII, 7).

Căci oricine este necăjit de ispite și necazuri, va nădădui la Dumnezeu. Se ferește de păcat. Caută sincer să se apropie de Dumnezeu, cu mai multă căldură și se depărtează de tot ce socotește că-l înstrăinează de El. Acestea sunt o cercetare a lui Dumnezeu, la patul suferințelor noastre, un mijloc de sporire duhovnicească, în cazul că le primim fără tulburare, cu smerenie și răbdare, căci „cel ce va răbda până în sfârșit, acela se va măntui”. (Matei X, 22).

Tot creștinul când pătimește să considere, că e nimic sau foarte puțin, în asemănare cu ceea ce au suferit Sfinții, care au trebuit să treacă prin încercări și ispite tari, prin tulburări și necazuri multe. Să ia aminte la necazurile grele ale altora, să ia pildă de răbdarea lor, ca să suferă mai lesne pe cele ușoare de care se crede încercat, silindu-se a le suferi pe toate câte îl încearcă soarta cu răbdare. Cu cât mai mult te deprinzi a suferi în liniște, cu atât mai mult lucrezi după voia lui Dumnezeu și în folosul sufletului tău. Când suferi și simți că te lasă răbdarea, aleargă cu rugăciunea la Dumnezeu și te va ajuta, mai mult decât te aștepti. (Ps. 90, v. 15).

Din cercetarea Sfintei Scripturi și sfaturile duhovnicești ale monahului Petru Damaschin, observăm că răbdarea e cel mai bun mijloc de a întreprinde și pe celelalte virtuți creștine, care ne înlesnesc apropierea de Dumnezeu și urcarea treptată spre desăvârșirea creștină. Să analizăm acum și câteva sfaturi practice ale părinților patericului, din experiența lor proprie: Zis-a un părinte ucenicilor săi: „Fiilor, pentru aceasta nu sperăm în fapte bune, nici nu cunoaștem măsura noastră, pentru că nu avem răbdare, în lucrurile pe care le începem. Noi, fără osteneală vrem să câștigăm bunătățile cele veșnice. Umblăm din loc în loc, vrând să aflăm loc de odihnă, unde nu este diavol. Căci oricine se nevoiește și se silește un timp, apoi se trândăvește și slăbește și iar se silește și iar se lenește. Unul ca acesta, nimic nu sporește, nici răbdare nu poate câștiga.”

Chip de răbdare îndelungată ne dă un monah bătrân din Pustiul Scete — Egipt —. Acesta făcând semnul Sfintei Cruci peste un demonizat, îl vindecă pe bolnav. Însă diavolul l-a vorbit: „Dacă mă gonești din acest om, să știi că la tine vin!”. Zis-a lui acest monah: „Vino la mine, căci cu bucurie te voi primi!”. Ieșind din acel bolnav, a început să-l chinuiească cumplit pe monah, care răbda cu bărbăție totul, fără cârtire. După 12 ani, diavolul a fugit de la monah, zicându-i: „Nu-mai Dumnezeu va putea să te biruiește pe tine, călugăre.”

Din aceste sfaturi din pateric, vedem pricina pentru care nu câștigăm răbdarea, precum și faptul că unii o doresc și o practică ca un mijloc de desăvârșire. Cu atât mai mult trebuie să recunoaștem că, ne este de un mare folos, să dăm uneori peste lucruri ce ne stau împotrivă, greutăți și necazuri ale vieții, că oamenii gândesc și vorbesc rău de noi, deși le facem bine, pentru că acestea ne păstrează smerenia și ne scutesc de fumul slavei deșarte. Când creștinul pe lângă toată silința sa să facă binele, pe lângă bunăvoința ce știe că o are, este tulburat, ispitit sau de gânduri rele necăjit, atunci pricepe el mai luminat decât oricând, nevoia de răbdare, trebuința ce are de Dumnezeu, fără al Cărui ajutor (Ioan XV, 5), vede că singur nu poate face nici un bine.

Suferințele, greutățile, necazurile și lipsurile primite fără cârtire, cu răbdare și cu mulțumire, vindecă sufletul și-l restabilesc în starea de nevinovăție. Deci, răbdarea este o supunere de bunăvoie, dulce și liniștită a creștinului, la cele ce Dumnezeu poruncește să facem și fără răbdare trăim într-o continuă tulburare și pierdem legătura cu Dumnezeu. Iar cine pierde această legătură, „nu poate avea pace”. (Iov IX, 4).

Nu este răbdare adevărată aceea când creștinul suferă numai cât îi place și de la cine îi place; ci de la oricine ar porni, considerând că aceasta vine de la și cu voia lui Dumnezeu.

Cea mai mică durere, cea mai neînsemnată ofensă, cu creștinul o suportă pentru Dumnezeu, nu va rămâne nerăsplătită.

Sfântul Apostol Iacov, zice, „Iată, fericit pe cei ce au răbdat”. (Iacov V, 11).

6 Filocalia V, pag. 206 și 247.

7 Pateric, Alba Iulia, 1990, pag. 340.

8 Idem, pag. 345.

9 Urmarea lui Hristos, București, 1990, pag. 34—35 și 203.

Simion Mehedinți, Creștinismul românesc...

(Urmare din pag. 1)

demonstrează o constantă vocație educativă, de cuprindere națională, etnoeducativă” (p. 6). La baza educației etnoeducative, Simion Mehedinți a pus educația creștină, fiindcă, așa cum spune în moto-ul lucrării „Creștinismul românesc”: „Un om, ca și un popor, atâta prețuiește, cât a înțeles din Evanghelie”.

În lucrarea sa autobiografică, în legătură cu creștinismul unui seminarist din Vancea, arată că „biserica satului mi-a pus de timpuriu înaintea sufletului o măsură a vieții de aici și de dincolo”. În altă lucrare, Episcopul Melchisedec. Amintiri, 1946, afirmă că l-a impresionat un ierarh de cultură și mare credință.

Considerăm pe Simion Mehedinți ca cel mai mare pedagog național creștin după mitropolitul Varlaam, care ne-a dat Cazania din 1643, cartea de educație creștină „pentru toată seminția rumânească”. Pentru Simion Mehedinți, creștinismul este „temelia oricărui proces educativ”, și așează rolul Bisericii creștine ortodoxe înaintea Școlii și Armatei. Personal, el a fost un trăitor al creștinismului ortodox, ca fiu al Bisericii Ortodoxe care a rămas toată viața.

Mă leagă unele amintiri din trecutul studenției mele la Facultatea de Teologie din București (1936—1940), ca și de mai târziu, de Simion Mehedinți, care-mi vin, fără să vreau, sub condei.

I-am ascultat în anul 1936, în luna noiembrie, lecția sa inaugurală la deschiderea oficială a cursurilor universitare. S-a oficiat mai întâi slujba de sfințirea apei, sfințirea mică, în sala de festivități a Facultății de Drept, care era la et. III, deasupra Facultății de Teologie, scara I, din corpul Universității, din fața statuii lui Heliade Rădulescu, de către preoții profesori ai Facultății de Teologie, în frunte cu Pr. Prof. Ion Mihăilescu, mai târziu mitropolitul Irineu, cu răspunsurile date de corul Facultății de Teologie.

După slujba religioasă, în fața senatului universitar pe estradă, a înaintat Prof. Simion Mehedinți să prezinte lecția inaugurală. A vorbit liber și în sală numai inimile noastre tinere mai băteau în surdina. În sfârșit și-a scos din buzunarul hainei din față o bucată de hârtie și ne-a citit o statistică a mortalității infantile din România, care ne așeza printre țările cu cea mai mare mortalitate din Europa.

La sfârșit, ni s-a adresat: Vedeti, ce politică trebuie să faceți voi? Să ștergeți această rușine din viața poporului nostru. Să nu faceți politica nimanui, să faceți politica numai a neamului românesc!

Nu știu, să fi putut uita cineva din cei prezenți atunci cuvintele Prof. Simion Mehedinți!

Mai târziu, când au venit anii urgiei comuniste, Simion Mehedinți a fost scos de la Academie, dat afară din locuința sa și lăsat fără pensie, muritor în stradă. A venit atunci la Patriarhie și i-a spus toată durerea sa patriarhului Justinian. Imediat, în fața sa, din cabinet, patriarhul Justinian a dat dispoziții la telefon preotului paroh al bisericii de pe Calea Victoriei, din fața Academiei Române, să-i amenajeze de urgență două camere de locuit în casa parohială. Până s-a mutat în casa parohială, Simion Mehedinți a fost găzduit în palatul patriarhal prin generozitatea patriarhului Justinian, care l-a ajutat și cu bani.

Pentru Prof. Simion Mehedinți, patriarhul Justinian a intervenit personal pe lângă Gheorghiu Dej, cu care erau în relații amicale, și a putut să-și obțină din nou locuința, dar jefuită de tot ce lăsa în ea, și de bibliotecă și de manuscrisele sale. I s-a aprobat și lui în schimb o pensie de ajutor social.

Nonagenar, Simion Mehedinți își făcea zilnic regimul său de mers pe jos, și regulat trecea și prin fața Universității singur, cu gândurile sale, pe care într-o zi, în 1962, la vârsta de 93 de ani, și le-a adunat pe toate împreună cu durerile sale și ale neamului său și a trecut dincolo, în țara sa de vis și de nădejde.

Lucrarea sa, Creștinismul românesc, retipărită astăzi, ca un act de restituire culturală, nu poate să lipească din mâna nici unui tânăr teolog sau preot ortodox român.

Iconomia cărții cuprinde trei secțiuni: I. Caracteristicile creștinismului românesc în lumina etnografică și a istoriei (p. 29—152); II. Creștinismul românesc în raport cu bisericile altor neamuri (p. 155—176); III. Orientare pentru viitor (p. 179—196), după care urmează „Epilog” (p. 197—198); „Notele autorului” (p. 199—215); „Notele editorului” (p. 217—220); „Indicele de nume” și „Indicele tematic”.

Prima secțiune cuprinde următoarele capitole: 1. Lipsa războaielor confessionale în viața poporului român; 2. Neutralitatea față de cerțiunile dogmatice; 3. Primatul sufletului; 4. Arhaismul creștinismului

românesc; 5. Simbioza între Biserica și stat, fără antagonism; 6. Lipsa ereziilor și a ereticilor; 7. Prezența lui Iisus în folclorul național; 8. Absența pornirei spre războare; 9. Acceptarea suferinței ca mijloc de purificare morală; 10. Increderea în biruința binelui asupra răului; 11. Prioritatea frumuseții morale asupra justiției formale; 12. Concluzii.

Ne oprim asupra câtorva aprecieri din prima secțiune: „după închipuirea poporului român, Dumnezeu este însăși personificarea blândeții, a bunății și a milei. Ca un părinte de familie, El șade la masă cu copiii Săi, binecuvântând pâinea și vinul. E un bătrân frumos-frumos, cu barba albă, Care Se arată câteodată și pe pământ, călătorind cu Sfântul Petre și adăpostindu-Se bucurioși chiar în cea mai smerită colibă, când bogății nemilostivi nu-L primesc. Se poate mai încântătoare metamorfoză a Celui Atotputernic și Atot-țitor? În folclorul cărui neam se mai găsește atât de duioasă umanizare a divinității?” (p. 124).

Folclorul românesc a reținut:

1. Creștinismul românesc este caracterizat prin încrederea în biruința binelui asupra răului.

2. Pentru ca poporul român să ajungă la o concepție atât de luminoasă despre lume, a trebuit, pe lângă mediul fizic favorabil, și un factor sufletesc tot atât de prielnic: seninătatea daciilor care au dat Evangheliei și tradițiilor creștine o interpretare atât de umană.

3. Alături de armonia unică a pământului dacic și selecțiunea milenară a rasei autohtone, a mai ajutat și înclinarea etică și estetică a neamului cunoscut „de când lumea” pentru pietatea sa (Strabon).

Din faptele înșirate până aici, putem deci scoate această încheiere. Creștinismul românesc are o sumă de caracteristici locale și originile, care îl despart în chip vădit de acela al vecinilor, veniți toți de aiurea și botezați unii cu o mie de ani mai târziu, pe cale administrativă. Din contră, creștinismul românesc e ceva organic, cu rădăcini adânci până în doctrina lui Zamolxe.

Am putea spune că acest creștinism arhaic, tolerant și optimist, are ceva din liniștea și perenitatea pădurilor de brazi, care nu și le leapădă frunza, ci rămân totdeauna verzi (p. 133—134).

Din secțiunea a doua, care cuprinde un singur capitol: Verificare istorică, reținem o pagină de înaltă luminozitate: „Din lunga verificare istorică, românii au rămas cu sentimentul că creștinismul lor este izolat nu numai față de catolicism și de protestantism, dar și față de cel al neamurilor din sfera Ortodoxiei. E sinodal, ca și al celorlalți ortodocși, dar, spre deosebire de misticismul slav și de înclinațiile metafizice ale grecilor amatori de subtilități dogmatice, creștinismul românesc e mai mult intuitiv, ceea ce se potrivește de altfel și cu temperamentul liric (revelat și de umii străini ca Romiev, Keyserling, Bartók și alții). Respectă apoi și Predania, adică tradițional, dar nu în sensul bizantin (cu nota sa complexă levantină), ci mai mult în sens național, legând datinele sale religioase de străvechea pietate dacică și de unele reminiscențe latine: Rosalia, Floralia etc., așa că nota locală e uneori cum nu se poate mai vădită. Până și forma bisericii nu-i adesea în sate decât o ușoară stilizare a casei țărănești.

Schiturile de la munte și chiar „dintr-un lemn”, iar în stăpânirea dobrogeană, oamenii generației trecute apucaseră încă bisericile de lut — case țărănești cu acoperiș de paie, având doar semnul unei cruci deasupra.

Pe scurt: de catolicism ne despărțe și ne desparte pe noi, românii, pretenția lui de universalitate care străvește națiunea. Pentru noi, ecumenic și, prin urmare, universal nu-i nimeni în afară de Iisus și de Evanghelie, adică vestea Lui cea bună pentru o nouă îndrumare a omenirii... Așadar, singur Iisus poate fi educatorul întregii omeniri. Singur El este model și îndrumător pentru toți, iar în ceea ce privește adorarea Lui, aceea vrând-nevrând, este o chestiune locală și deci națională, legată de fiecare țară, cu tradițiile ei de fiecare limbă, cu posibilitățile ei de capitalizare a cugetelor și de exprimare a simțirii religioase, într-un cuvânt de fiecare suflet etnic pe care nimeni, niciodată și niciăieri nu-l poate înlătura, decât doar nimicind însăși ființa poporului despre care e vorba.

Catolicismul e prin urmare, nu numai o eroare psihologică, dar și o imposibilitate (îndeosebi pretenția de infailibilitate este una dintre loviturile cele mai grave care s-au adus creștinismului atât de simpatizat tocmai prin smerenia lui și printr-un foarte fin simț al relativității valorilor omenești).

Cât privește haosul protestant, de el ne desparte înclinarea spre ordine. Poporul român are zicătoare: „fiecare cu legea lui”. Dar legea bisericească nu se cuvine să fie lăsată în voia toanelor ficăruia...” (p. 173—174).

1. Pregătirea aperceptivă

Faptul că Mântuitorul se apropia cu iubire și bunăvoință de vameși și păcătoși, a trezit invidia cărturarilor și fariseilor cărtitori, care nu ezitau să-L acuze că „primește pe păcătoși și mănâncă cu ei”. Le-a mai spus și cu altă ocazie că „cei bolnavi au nevoie de doctor”, dar nu au vrut să înțeleagă acest adevăr atât de simplu și de adânc... Acum le va arăta cătă bucurie se face în cer pentru întoarcerea la pocăință a unui păcătoș. Și pentru a se face mai bine înțeles, ilustrează această afirmație prin frumoasa pildă a fiului risipitor,

11. Anunțarea temei

Încât în cele ce urmează ne vom referi la căința și îndreptarea fiului risipitor.

111. Tratarea

„Și a spus: un om avea doi fii, și a zis cel mai tânăr tatălui său: tată, dă-mi partea de avuție ce mi se cade. Și le-a împărțit avuția. Și nu după multe zile, adunând toate, fiul cel tânăr s-a dus într-o țară îndepărtată și acolo a risipit toată avuția sa, viețuind în desfrânări. Și cheltuind el toate, s-a făcut foamete mare în cea țară și el a început să ducă lipsă. Și mergând s-a alipit de unul din locuitorii țării aceleia și acela l-a trimis la țărinele sale să pască porcii. Și dorea să-și sature pântecul din roșcoavele ce mâncau porcii, și nimeni nu-i dădea. Și venindu-și în sine a zis: câți argați ai tatălui meu sunt în destul de pâine, iar eu pier aici de foamete! Scula-mă-voi și mă voi duce la tatăl meu și voi zice: tată, am greșit la cer și înaintea ta. Și nu sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Fă-mă ca pe unul din argații tăi. Și sculându-se a venit la tatăl său. Și încă de departe fiind, l-a văzut pe el tatăl lui și i s-a făcut milă și alergând, a căzut pe grumazul lui și l-a sărutat. Și i-a zis fiul: tată, am greșit la cer și înaintea ta și nu mai sunt vrednic să mă numesc fiul tău. Și a zis tatăl către slugile sale: aduceți haina cea dintâi și-l îmbrăcați și dați inel în mână lui și încălțămintea în picioarele lui. Și aducând vițelul cel îngrășat, junghiindu-l, și mâncând, să ne veselim; că fiul acesta mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat. Și au început să se veselească. Iar fiul cel mare era la țară; și cum a venit și s-a apropiat de casă, a auzit cântece și jocuri. Și chemând pe una din slugi a întrebat: ce sunt acestea? Iar ea a zis: frațele tău a venit și a junghiat tatăl tău vițelul cel îngrășat, pentru că sănătos l-a primit. Și s-a mâniat acela și nu voia să intre, iar tatăl lui ieșind, îl ruga. Iar el răspunzând a zis tatălui său: iată, de atâția ani îți slujesc și niciodată porunca tu nu am călcat și mie niciodată nu mi-ai dat măcar un fed, ca să mă veselesc cu prietenii mei; iar când veni acest fiu al tău, care îți-a mâncat avuția cu desfrânările, ai junghiat vițelul cel gras. Iar el a zis: fiule, tu în toată vremea ești cu mine și toate ale mele, ale tale sunt, dar se cădea să ne veselim și să ne bucurăm căci frațele tău acesta mort era și a înviat, pierdut era și s-a aflat.” (Luca 15, 11-32).

S-a încercat să se dea pildei o interpretare simbolică, nu lipsită de interes, privind istoria mântuirii neamului omenesc. Se spune astfel că tatăl din parabolă este Părintele ceresc, Dumnezeu. Fiul cel răticat sunt neamurile care s-au abătut de la iubirea părintească și au apucat pe drumul păcatului, fapt care le-a dus într-o situație deplorabilă.

Cateheză la Pilda Fiului risipitor

Avuția pe care tatăl a dat-o fiului risipitor reprezintă darurile cu care Dumnezeu ne-a înzestrat la creație. Risipirea avuției primite de fiul cel mic reprezintă tocmai această nefructificare a darurilor cu care Dumnezeu l-a înzestrat pe om. Starea deplorabilă în care a ajuns, datorită depărțării de Dumnezeu și a risipirii darurilor cu care l-a înzestrat Creatorul reprezintă afundarea tot mai mult a omului în păcat. Străinul care îl angajează pe fiul cel pierdut păzitor la porci, este diavolul. Fiindcă porcii sunt socotii animale necurate, a ajunge să păzești porci, reprezintă pentru iudei cea mai de jos poziție la care poate ajunge cineva. Fiul cel mare reprezintă poporul lui Israel, fidel și apropiat de Părintele ceresc, dar în același timp invidios pe frațele său, care întorcându-se, este primit cu iubire și reconsiderat ca fiu, nu ca argat de către tatăl său bun și iubitor... Darurile cu care îl primește tatăl său, repunându-l în demnitatea de la început, reprezintă darurile Bisericii, care salvează viața oricărui păcătoș care se căiește și se hotărăște să revină la iubirea lui Dumnezeu, îndreptându-și viața.

Înțelesul direct și cel mai important al pildei este cel moral, care ne prezintă trei tablouri. Primul tablou ne descrie hotărârea nesăbuită a fiului cel mic, care ieșind de sub autoritatea paternă, se „pierde” în propriile păcate, ajungând pe culmile disperării. Al doilea tablou prezintă căința și hotărârea lui de a reveni la casa părintească, precum și iubirea tatălui, care așteptându-l, îl primește cu bucurie. Al treilea tablou oglindește supărarea fratelui celui mai mare, ca și protestul lui împotriva iubirii arătată de tatăl său, fiului risipitor reintors la casa părintească. — În acest caz, tatăl din parabolă este Dumnezeu, Părintele ceresc plin de iubire, care nu judecă, nu condamnă, nu osândește, ci așteaptă cu îndelungă răbdare ca să ierte și să primească în brațele iubirii părintești pe fiul care deși s-a depărțat de tatăl său, apucând în lumea păcatului și a morții morale, rămâne totuși fiul lui, viața din viața lui...

În prim plan rămâne însă fiul risipitor, care și-a cheltuit toate bunurile cu care l-a înzestrat Dumnezeu, ajungând într-o stare umilitoare și jalnică, care duce la destrămarea propriei sale ființe. Ajuns în această stare de moarte morală (duhovnicească) era învins de puterea diavolului, care punându-și stăpânire asupra sa, îl domină, făcându-l în cea mai de jos stare a existenței... În sufletul lui se desparte totuși acel judecător care îl trezește din adormire... Iar această trezire a conștiinței îl determină să-și „vină în sine”, să privească la sine însuși, să vadă situația în care a ajuns, să o regrete sincer și profund. Și astfel în fața lui apare un luminat salvator: casa părintească! Acolo argații o duc mai bine decât el. Obiectiv cu sine însuși, ia o hotărâre eroică: „Scula-mă-voi! Aici nu mai pot sta, fiindcă pier!... Și s-a sculat, și a pornit pe drumul salvator al vieții și în-

dreptării sale. Iar tatăl îl primește cu brațele deschise și îi redă demnitatea pe care a avut-o înainte, bucurându-se nespus de mult de reîntoarcerea lui. Sufletul fratelui celui mai mare se întristează. El judecă după norma unei dreptăți rigide. Nu acceptă nici iubirea, nici iertarea. Atitudinea tatălui său îl revoltă și refuză să participe la bucuria învierii morale a fratelui său, pe care de altfel nici nu-l numește, în dialogul cu tatăl său, frate, ci „fiul tău”...

IV. Recapitularea — Aprecierea

Ne întrebăm acum: care sunt elementele ce au determinat reîntoarcerea fiului risipitor? (În primul rând, „venirea în sine”, adică trezirea conștiinței păcătoșiei, deschiderea ochilor sufletului, regretul sau căința pentru faptele săvârșite, precum și starea deplorabilă în care a ajuns. În al doilea rând, hotărârea de a se ridica din acea stare: „Scula-mă-voi!” Altfel spus, voi căuta de acum înainte să fiu alt om. Acest „scula-mă-voi!” reprezintă o hotărâre decisivă în renașterea, sau învierea din moartea păcatului). Căința și îndreptarea reprezintă o putere sufletească de a părăsi răul și a urma binele? (Da, reprezintă). Cum se numește căința ca regret al păcatului și hotărârea de îndreptare? (Pocăință). Dar puterea sufletului de a se ridica din păcat (rău) și a urma binele? (Se numește virtute). Ce putem spune atunci despre pocăință? (Că este o virtute, adică o putere care schimbă viața morală, adică viața păcătoșă, transformând-o într-o viață bine plăcută lui Dumnezeu; sau o înviere din moartea păcatului, la viața de iubire a lui Dumnezeu).

V. Asocierea

Mai cunoaștem și alte cazuri de transformare a vieții păcătoșe într-o viață nouă, lipsită de păcat și dăruită lui Dumnezeu? Cunoaștem foarte multe exemple. De pildă femeia păcătoșă, care stând lângă picioarele lui Iisus, plângându-și păcatul a început să-l ude picioarele cu lacrimi și cu perii capului. I le ștergea (Luca 7, 37—38), reprezentă un gest de adâncă pietate, pornit din regretul, sau căința păcătoșiei și hotărârea de îndreptare. Aceasta i-a adus în suflet pacea și iubirea fără margini față de Iisus, Salvatorul ei. Mai cunoaștem apoi și cazul lui Zahau, care după ce se întâlnește cu Iisus, i se trezește conștiința păcătoșiei, ca un ferment duhovnicesc, merit a-l face să-și regrete păcatul, aducându-i eroica hotărâre de îndreptare, de înnoire: „Iată jumătate din avuția mea o dau săracilor și de am nedreptățit pe cineva, întorc împătrit!” (Luca 19, 8).

VI. Generalizarea

Din cele până aici tratate vedem că pocăința, ca regret sau căință pentru răul sau păcatul săvârșit, precum și o hotărâre de îndreptare reprezintă o virtute, sau o putere a sufletului care ne schimbă, ne transformă viața păcătoșă, într-o viață de sfințenie.

VII. Aplicarea

Pilda fiului risipitor ne oferă îndemnul de a nu ne pierde niciodată încrederea în iubirea și iertarea Părintelui ceresc, oricât de păcătoși suntem. El ne așteaptă cu îndelungă răbdare, iar cerul se bucură de reîntoarcerea oricărui păcătoș.

Preot profesor Sorin Cosma

IN MEMORIAM

Protopop THEODOR HERMAN (1855 — 1935)

Personalitate proeminentă și distinctă a ținuturilor someșene, protopopul Teodor Herman se înscrie în lungul șir de clerici — cărturari ce-au ilustrat cu cinste cultura și spiritualitatea românească. A fost unul dintre cei mai aprigi apărători ai Bisericii și ai școlii românești, adevărat „dascăl de cuget și simțire românească” și care a înțeles, ca puțini alții, spusa lui Antim Ivireanul, „că omul care nu știe carte să asemănă cu dobitoacele cele necuvântătoare”. Protopopul a făcut din biserică, mai ales în timpul stăpânirii austro-ungare, un bastion de rezistență națională și politică, un factor de progres și cultură, un instrument de conservare a limbii, a tradițiilor și datinilor străbune, a apărării și promovării școlii profesionale românești. Apărându-ne școala, obișnuia el să spună adeseori preoților și învățătorilor, apărăm însăși existența națiunii noastre.

Fiul de preot, Teodor Herman s-a născut în comuna Văleni din Țara Lăpușului, la 31 decembrie 1855. Deci, acum 140 de ani. Studiile primare le-a făcut la Văleni, Tg. Lăpuș și Baia-Mare, iar cele liceale, absolvite cu calificativul eminent, la Baia-Mare și Sibghet, unde și-a luat și bacalaureatul în iulie 1879. După un an de studii juridice la Cluj (1879/80), se înscrie la teologia din Sibiu (1880—1883), pe care o absolvă cu nota „foarte bine cu distincțiune”. După ce s-a căsătorit la 16 oct. 1882 a depus examenul de „calificațiune preoțească”, prin decretul arhiepiscopesc nr. 27 din 30 iulie 1883 a fost numit administrator al parohiei din Dej (înființată în anul 1873, spre marea satisfacție a lui Șaguna), unde a funcționat până la pensionare, în 1928, la venerabila vârstă de 73 de ani: Temperament dinamic, diligent, tânărul preot, continuând activitatea predecesorilor săi, se impune curând în fața enoriașilor săi, precum și a intelectualilor din oraș, îndiferent de confesiune și naționalitate. Directorii școlii maghiari I. Pfeiffer și Aron Szantasi îi laudă, volens-nolens, zelul în catehizarea elevilor ortodocși de la școlile lor. Pe lângă elevi, a făcut „instruirea religioasă-morală” și a personalului „din carcerile tribunalului”. Pentru merite deosebite pe linie bisericască și școlară, la 19 august 1885 a fost ridicat la rangul de protopop, iar mitropolitul Miron Romanul, prin Circulara nr. 4644 din 24 dec. 1885, citită în biserică din Dej în ziua de 26 ianuarie 1886, „în considerarea eminentelor lui calități intelectuale” îl introduce ca protopresbiter al tractului Dej.

Tânărul protopop manifestă multă solicitudine în rezolvarea problemelor bisericesti și dă dovadă de o energie puțin obișnuită. Dispune ca preoții să pună în ordine arhivele parohiilor, să întocmească rațiocinurile, să înființeze școli în comune, să organizeze cursuri pentru neștiutorii de carte și sezători culturale pentru popor etc., etc. Personal cercetează școlile și asistă cu regularitate la examenle de sfârșit de an școlar, laudând pe învățătorii destoinici și admonestându-i pe cei nepăsători, indolenți. În teritoriu, aplicează conflictele ivite între învățători, preoți și autorități. Are, apoi, de luptat, cu autoritatea și reacționismul legilor școlare maghiare și cu inspectorii incompetenți și partizani ce urmăresc, aplicând politica Budapestei, să sugruma școala confesională românească, să atenteze la existența neamului românesc.

Protopopul Teodor Herman a activat, apoi, în cadrul diocetelor societății și asociații culturale. A fost membru ordinat al „Astrei”, deținând din 1895 și până în 1900 și funcția de secretar al despărțământului Dej. În 1907, când, sub auspiciile „Astrii”, Octavian Goga scoate revista „Țara noastră”, pune „între sufețele cărturarilor și ale țărănilor care o slovenesc duminică pe genunchi”, protopopul sprijină difuzarea ei în rândurile poporului. Ține, apoi, conferințe în fața sătenilor, iar în 1910 contribuie la buna organizare și desăsurare a adunării generale a „Astrei”, ce s-a ținut la Dej, în capitala comitatului. A fost, apoi, membru în comitetul de conducere a „Societății pentru fond de teatru român”, Secția Dej și, unul dintre întemeietorii, în 1890, a băncii „Someșana” din Dej.

Protopopul Herman a condus, apoi, cu competență, conferințele preoților și ale „Reuniunii învățătorilor gr. orientali din districtul Dejului”, al cărei

președinte era, s-a preocupat de buna organizare și funcționare a școlilor, de înzestrarea lor cu manuale, cărți și material didactic. A condus, cu competență și seditința sinodului parohial, ținută la 28 iunie 1898, când s-a hotărât edificarea bisericii celei noi — terminată în 1902 și sfințită provizoriu la 16/29 octombrie 1905.

Protopopul a fost un om al acțiunilor și inițiativelor benefice. A inițiat înființarea „fondului presbiteral”, a sprijinit organizarea „reuniunilor de femei”, precum și propunerea din 1908 a asesorului consistorial Dr. Miron Cristea pentru înființarea la Sibiu a „Băncii culturale «Lumină»,” dă curs dispoziției mitropolitului Ioan Mețianu pentru introducerea în toate școlile a „Planului de învățământ” și a „îndreptarului metodic” elaborate de Consistoriu în 1911, reprezintă Dejul, împreună cu alții, la istorica adunare de la Alba Iulia din 1 decembrie 1918, spunând, în ședința sinodului protopopeș ținută la Dej în 5/18 febr. 1919, că noi, „români ardeleni și maghiari, după o robie de 1035 de ani, plină de urgie, am ajuns liberi”. Protopopul s-a străduit mult pentru răspândirea științei de carte în popor, prin conferințe și organizarea de cursuri pentru neștiutorii de carte.

Teodor Herman a fost un reprezentant de frunte al bisericii și școlii românești din județ, un patriot luminat, un caracter inflexibil, integru. Caracterul lui de duritate stăncii s-a vădit în diferite ocazii mai mult sau mai puțin festive, la nenumăratele recepții și banchete date în onoarea unor înalți factori politici și culturali maghiari, la aniversări și comemorări, unde și la care protopopul reprezenta cultul românesc ortodox din județ. Trebuie să subliniem, cu tărie, că oricare ar fi fost situația, oricât de înalt ar fi fost personajul politic ce urma să fie sărbătorit, n-a făcut niciodată concesii, genoflexiuni, gesturi ce ar fi lezau interesele naționale și bisericesti și n-a renunțat la prerogativele cu care era investit în calitate de reprezentant de frunte al spiritualității și culturii românești din această parte a țării. Protopopul a preamărit pe cei care ne-au respectat nația, poporul, și și-a manifestat deschis resentimentele față de asupritorii și prigonitorii. A fost un mare și luminat patriot, un bun român. Atitudinile șovine i-au repugnat întotdeauna. A trăit în bune relații cu populația maghiară. În virtutea acestor comandamente participă, ca să dăm, din multe, doar câteva exemple, la instituirea comitetului suprem Desy Zoltan, ce a avut loc în ziua de 1 mai 1902, precum și la instalarea succesorului acestuia, contele Bethlem Pál, la 18 iunie 1904, cu care ocazie a rostit o scurtă cuvântare în românește. După cum, tot în virtutea aceluiași comandament, refuză invitația temutului comite suprem, Desideriu Banffy — supranumit „zdrobitorul naționalităților” — de-a participa, în 1894, la festivitățile de premiere și la banchetul dat în onoarea ministrului de interne Hieronim, cu ocazia sosirii acestuia la Dej, spunând: „Nu m-am prezentat din motive politice românești, nici la banchet, nici la gară”. La fel a refuzat, în 1902, să participe la serbarea centenarului lui Ludovic Kossuth, precum și la recepția dată în august 1910, în onoarea episcopului romano-catolic Máylath Gustav.

Protopopul, asesorul consistorial, deputatul sinodal și senatorul din primul parlament al României întregite, Teodor Herman, a fost și un bun mântuitor al condeiului. A colaborat la „Telegraful român” și la alte publicații și este și autorul a două importante lucrări istorice: „Monografia istorică a protopopiatului ortodox român — Dej. Lupte, treceri și procese religioase: apărută în 1926, în Tipografia Dr. S. Bornemisa din Cluj și „Monografia parohiei ortodoxe române din orașul Dej, județul Solnoc — Dobâca”, elaborată în 1921 și rămasă în stare de dactilografiere.

După Unirea din 1918, protopopul Teodor Herman și-a continuat cu zel activitatea național-culturală. A servit cu devotament biserică, școala și poporul timp de 45 de ani. Pentru meritele sale deosebite a fost răsplătit cu multe „mulumite protocolare”, cu „Răsplata muncii cl. I de aur” (la 21 iunie 1922) și cu ordinul „Coroana României”, în cadrul de ofițer, conferit prin decretul regal nr. 4667 din 9 noiembrie 1922.

Ioșif Bătu

PĂCATUL — răul, care ne asaltează permanent

Una din ideile fundamentale ale învățăturii creștine este cea referitoare la atotprezența lui Dumnezeu, prin aceasta definindu-se faptul că lumea și omul deopotrivă sunt locuite de prezența Lui, începând de la cea mai umilă vietate și până la sublimul suflet omenesc, fără însă a se contopi cu ele, cum greșit susținem panteiștii. Dumnezeu-ființa spirituală absolută, Creatorul lumii și al omului, Puterea care le animă și susține pe toate în drumul lor spre desăvârșire, rămâne într-o permanentă comuniune cu ele prin energiile necreate izvorâte din ființa Lui. În pofida acestui fapt, adeseori omul este încercat de sentimentul că Dumnezeu s-a îndepărtat de el. Această îndepărtare și golire a ființei omenești de Dumnezeu este posibilă în plan moral prin păcat. Păcatul naște în sufletul omenesc senzația neobișnuită că Dumnezeu cel prezent în adâncul cel mai adânc din noi, nu mai răspunde chemării și rugăciunii noastre.

Nimic nu este mai dificil decât a încerca să vorbești omului de astăzi despre păcat. După ce a ajuns la niște performanțe deosebite, fie în știință, fie în cultură sau în artă, cu greu de imaginat chiar și cu puțini ani în urmă, spre a nu aminti decât descinderea pe lună, străpungerea sistemului solar, pătrunderea în infrastructura materiei, te faci să te întrebi în ce măsură mai este dispus omul acestui sfârșit de secol să se aplece asupra unei chestiuni de ordin teologic. Un lucru e clar: în știință, în artă, în cultură omul a făcut progrese uriașe, dar oare sufletul s-a schimbat și el în același fel? Putem afirma cu certitudine că am urcat și în planul spiritului, sau sufletul a rămas același dintotdeauna, cu aceleași nostalgii și neliniști, cu aceleași înfrigurări și pasiuni, cu farmecul și poezia lui?

Mulți dintre contemporanii noștri nu acceptă să li se vorbească despre păcat, socotindu-l o chestiune dacă nu anacronică, atunci cu siguranță mult prea vagă, scuturându-se de prezența lui, așa cum te scuturi de umbra unui gând neplăcut care te bântuie cu insistență și de care ai vrea să scapi. Pentru alții, păcatul nu este decât o închipuire, o nălucă ce nu face cel mult decât să ducă la crisparea conștiinței și care se pune de multe ori ca o stavilă între noi și viața care-și cere dreptul de a fi trăită.

Păcatul este o chestiune de prea mult timp depășită, impropriu lumii de astăzi, ca să mai merite atenție din partea noastră, sau dacă există, în nici un caz nu merită să-l iei în seamă, fiind prea neînsemnat pentru a ne mai sinchisi de prezența lui, zic alții.

Și totuși păcatul a existat și va exista atâta timp cât va exista omul, el fiind unul dintre cei mai redutabili dușmani ai săi. Faptul acesta îl confirmă cu prisosință atât realitatea vieții de zi cu zi cât și propria noastră rea-

litare interioară. Căci dacă fiecare am fi sinceri cu noi înșine, sau dacă măcar câteva clipe dintr-o zi le-am rupe din alergarea noastră, aplecându-ne fără fățărnicie asupra propriului nostru adânc sufletesc, va trebui să recunoaștem fără îndoială că el există în fiecare dintre noi, fie că îl numim păcat, fie că îl desemnăm altfel. Oricum l-am numi, trebuie să recunoaștem că există, că face parte din struc-

tura cea mai intimă a ființei noastre. „Găsesc deci în mine, care voiesc să fac bine, legea, că răul este legat de mine... Văd în mădularile mele o altă lege, luptându-se împotriva legii minții mele și făcându-mă rob legii păcatului, care este în mine” (Rom. 7, 21—23).

Am putea spune într-un anume fel, că ne definim ca oameni (Continuare în pag. a 4-a)

Pr. N. Stoia

Bicentener

DIMITRIE EUSTATIEVICI BRAȘOVEANUL (1730 — 1796)

Cu două sute de ani în urmă, în februarie 1796 se stingea din viață valorosul cărturar brașovean, Dimitrie Eustatievici, primul director al școlilor naționale neunite din Transilvania și autorul primei gramatici românești.

Fiul al protopopului Eustație Grid (cunoscut pentru dăruirea cu care a slujit biserica și școala din Schei, clădindu-i etajul și obținând de la domnii de peste munți ajutoare bisericii), Dimitrie, după absolvirea școlii din Schei condusă de tatăl său, își continuă studiile în cunoscuta Academie Teologică din Kiev (înființată de mitropolitul moldovean Petru Movilă și reorganizată de Petru I), de unde se întoarce cu un frumos atestat parafat de conducătorul Academiei Georgius Czerebacki „atât în domeniul artelor libere, cât și în științele teologice”. Avea să continue formarea sa intelectuală în cadrul Universității din Halle, apreciată solemn de cronicarul german brașovean Joseph Teutsch (1702—1770).

La puțin timp după revenirea la Brașov (1753), funcționând ca dascăl al școlii din Schei, alcătuiește prima gramatică românească, purtând pomposul titlu, după moda manuscriselor bisericesti: „Întru mărirea sfinței cei de o ființă, făcătoare de viață și nedespărțitei Troițe, a Tatălui și a Fiului și a Sfântului Duh, Gramatica Românească, afeolotită prea blagocestivului, prea luminatului, prea înălțatului domn și oblăduitor al toată Ungrovlahia, domnului Io Constantin Nicolae (Mavrocordat) Voievod, acum întâi izvodită prin Dimitrie Eustatievici Brașoveanul, metodos prea folositori și prea trebuincios, întărit cu pilde prea folositoare, așezat cu rânduială dreptă și rodit în Bolgarlia Brașovului (n.n. Schei), anul 1757, sept. 1”. Nu surprinde faptul că este închinată voievodului Mavrocordat, știută fiind relația strânsă a scheienilor cu domnii munteni și pe de altă parte aplecarea spre cultură și școala a acestui domn, Eustatievici sperând, probabil, o editare a cărții sale de către acest domn. Gramatica sa confirmă o cunoaștere din partea autorului a întregului arsenal lexicografic înscris în spațiul european-asatic, folosindu-se și de modele slavice (Smotrinski), dar și latine și grecești (Molnar, Lascaris). Până la tipărirea gramaticii Școlii Ardelene, „Elemanta linguae daco-romanae sive valachicae” (1805) și a „Observărilor...” lui Ienăchiță Văcărescu, cartea de gramatică a lui Dimitrie Eustatievici era singura care alimenta școlile „normalicești” din țară.

În 1762 părăsește Scheiul pentru a deveni secretar al episcopilor ortodocși din Ardeal, Dionisie Novacovici, Șofronie Chirilovici și Gheodeon N. chitici, primul având sediul episcopal în Schei apoi la Rășinari și Sibiu.

În aceste condiții devine, începând cu anul 1786 primul director al Școlilor Naționale Neunite din Transilvania, cu sediul la Sibiu, având aceleași atribuții pe care Gheorghe Sincai le avea pentru școlile unice cu Roma. În această calitate înființează un curs de pregătire pedagogică pentru dascălii sătești și reorganizează școala din Schei „ca școala capitală” prin cumnatul său Ioan Marcu, numit inspector școlar.

Tot în scop didactic realizează un „Catehism mic sau scurt, sau scurtată pravoslavnică mărturisire a legii grecești neunite”, editat la Sibiu în anul 1789 în limbile slavă, germană și română și tot în scop didactic „Ducere de mână, sau povățuirea către aritmetică sau socoteală”. Seria lucrărilor didactice continuă cu „Scurt izvod pentru lucruri de obște și declin în scrieri de multe chipuri” tipărită la Sibiu în anul 1792 „spre trebuința cateheților și a dascăliilor neunții”, precum și „Dezvoaltele și tălăcuja Evangheliei, a Duminicilor, sărbătorilor și a oarecărora zile”, tipărit doar cu șase ani înainte de moarte (exemplar în Arhiva din Schei). În ultimul an al vieții, luptându-se cu boala, reușește să scrie totuși „Alexandria sau viața lui Alexandru Macedon” și încearcă să editeze o revistă sub titlul „Foia română pentru econom” sub egida „Societății filosoficești a Neamului Românesc în Mare Principatul Ardealului”, dar intenția rămâne doar intenție căci, la numai 66 de ani se stinge din viață, lăsând în urma sa o bogată trupă de altarul spiritualității transilvănene, fiind socotit, pe bună dreptate, un reprezentant de frunte al iluminismului ardelean.

Prof. Vasile Oltean

AGENDA I.P.S. MITROPOLIT ANTONIE

VINERI, 22 decembrie 1995, a prezidat lucrările Permanenței Consiliului Eparhial unde a rezolvat probleme economice și administrative. În aceeași zi a adresat un Mesaj de Crăciun tuturor credincioșilor prin intermediul Ziarului RONDUL și un interviu pentru Radio-România Actualități, redactorului Carmen Vulcan. În după masa aceleiași zile a primit cu colinda corul „Iliarion Cocișiu” din Agnita.

DUMINICĂ, 24 decembrie 1995, a primit grupuri de colindători la reședința mitropolitană.

LUNI, 25 decembrie 1995, a slujit Sf. Liturgie arhierescă în Catedrala mitropolitană și a hirotonit întru preot pe tânărul diacon Ioan Chindriș pe seama Parohiei Lovnic, prot. Făgăraș și întru diacon pe licențiatul în teologie Buta Eugen. La sfârșitul Sf. Liturghii a dat citire Pastoralei de Crăciun.

MARTI, 26 decembrie 1995, s-a deplasat la Mănăstirea Sâmbăta unde a participat și a slujit la înmormântarea monahului Dometie Moian.

MIERCURI, 27 decembrie 1995, „Sf. Ștefan”, a slujit Sf. Liturgie la Mănăstirea Brâncoveanu din Sâmbăta de Sus, înconjurat de un numeros sobor de preoți și diaconi, și a hirotonit întru preot pe diaconul Buta Eugen pe seama Parohiei Șercaia, prot. Făgăraș și întru diacon pe tânărul licențiat Răduț Teodor pe seama Capelei „Sf. Filoftea” din Sibiu.

LUNI, 1 ianuarie 1996, a slujit Liturgia arhierescă în Catedrala mitropolitană și a hirotonit întru diacon pe licențiatul în Teologie Fătu Valentin. La sfârșitul Sf. Liturghii, cu prilejul începutului Noului An a rostit un cuvânt de învățătură și a cerut lui Dumnezeu binecuvântare pentru toți creștinii ortodocși.

— Recepție cu corul Catedralei mitropolitane la Reședință.

SÂMBĂTA, 6 ianuarie, „Botezul Domnului” — a slujit Liturgia arhierescă în Catedrala mitropolitană. A hirotonit întru preot pe diaconul Fătu Valentin, pentru parohia ortodoxă română Luța, prot. Făgăraș, și întru diacon pe tânărul licențiat Papară Zamfir Dănuț. La sfârșitul Sf. Liturghii a rostit un cuvânt de învățătură.

DUMINICĂ, 7 ianuarie a.c., „Sf. Ioan Botezătorul” — a slujit la hramul bisericii din Săliște-Gru. A hirotonit întru preot pe tânărul diacon Papară Zamfir Dănuț, pe seama Capelei Spitalului Militar Sibiu, fără enorie. La sfârșitul Sf. Liturghii a rostit o predică despre semnificația sărbătorii și a dat îndemnuri noului hirotonit, vorbind despre duhovnicie și duhovnic.

SÂMBĂTA, 13 ianuarie 1996, a primit pe D-l Ioan Bogdan, Președintele Curții de Conturi a României.

MARTI, 16 ianuarie 1996, după masă, a primit la Reședința mitropolitană pe P.S. episcop Epifanie Norocel al Buzăului, însoțit de membrii permanenței Eparhiale, care s-au deplasat a doua zi în protopopiatul Câmpeni, jud. Alba, cu ajutoare pentru sinistrați.

MIERCURI, 17 ianuarie 1996, a slujit în Capela cu hramul „Sf. Antonie cel Mare” de pe str. Nicolae Iorga din Sibiu. A hirotonit întru diacon pe licențiatul în Teologie Deteșan Adrian și întru preot pe diaconul Necula Constantin, preparator la Facultatea de Teologie din Sibiu. La sfârșitul Sf. Liturghii a rostit un cuvânt de învățătură.

SÂMBĂTA, 20 ianuarie, a.c., a prezidat lucrările Consiliului Eparhial.

DUMINICĂ, 21 ianuarie 1996, a prezidat în aula Facultății de Teologie „Andrei Șaguna” din Sibiu, lucrările Adunării Eparhiale.

JOI, 25 ianuarie, a.c., a prezidat lucrările permanenței Consiliului Eparhial, rezolvând probleme curente ale Arhiepiscopiei.

SÂMBĂTA, 27 ianuarie 1996, a cercetat Mănăstirea „Brâncoveanu” de la Sâmbăta de Sus.

MARTI, 30 ianuarie 1996, „Sf. Trei Ierarhi” a săvârșit Liturgia arhierescă în Catedrala mitropolitană și a hirotonit întru diacon pe tânărul absolvent Bogdan Vasile și întru preot pe diaconul Deteșan Adrian, pentru Capela Spital V Brașov, fără enorie.

A hirotonit întru duhovnic pe Pr. prof. Dr. Aurel Jivi și întru sachelar pe Pr. prof. lector Mircea Ielciu de la Facultatea de Teologie.

Fiind hramul Facultății de Teologie, a participat în aula Facultății de Teologie la conferința festivă organizată de către conducerea Facultății de Teologie cu această ocazie.

În după-masa aceleiași zile, a cercetat pe P.C. Arhim. Dionisie Dan, fost vicar-administrativ al Arhiepiscopiei, care este bolnav la domiciliu.

A făcut o vizită la Librăria „Humanitas” și a prospectat înființarea unei noi instituții culturale sibieni în subsolul clădirii.

Pr. Valentin-Mihail Siceo
secretar eparhial

PĂCATUL...

(Urmare din pag. a 3-a)

În măsura în care recunoaștem că avem conștiința păcatului, iar acest sentiment există atât timp cât noi înșine existăm, și cum la calitatea de om nu poți renunța în nici un fel, oricum și oricât te-ai strădui, conștiința păcatului rămâne vie și trează în fiecare din noi. Poate că aceasta și explică într-un fel drama omului modern, care în loc să-și recunoască cu sinceritate propria realitate sufletească, încearcă mereu să o ignore, afundându-se tot mai mult în zăburul și deșertăciunea lumii exterioare, care nu-i va putea asigura niciodată altceva decât gustul amar al zădărnici și nimicnicii. Fie că-i contestă cu vehemență existența, fie că-l ignoră, păcatul subsistă în firea lui ca o rană dureroasă pe care te temi să o atingi, sau să o privești, căci s-ar putea să te îngrozească prin hidosenia ei. Oricât de mult te vei lăsa antrenat în lumea simțuală, încercând să ignori această realitate interioară, ceva nelămurit, ca un foc ce arde moacii sub cenușa, va pălăni mereu în lăuntrul tău.

Teologic vorbind, păcatul este „greșirea țintei”, instrăinarea de scopul suprem pe care Dumnezeu l-a sădit în ființa omenească — în dumnezeirea, spre care este che-

mat să tindă fiecare dintre noi. Astfel spus, el este o perversitate atât a funcțiilor fiziologice, cât și a celor spirituale. Dacă spre exemplu, procurarea hranei și hrana ca atare sunt condiții fără de care omul n-ar putea supraviețui, atunci îmbulbarea și lăcomia sunt păcate, tocmai pentru faptul că ele sunt o dereglare a instincțului de autoconservare, trecând dincolo de limitele firescului și ale necesarului; dacă procurarea bunurilor este o condiție a existenței decente a omului, atunci avariția nu este decât o denaturare a instincțului de proprietate. Atâta timp cât omul se va păstra în limitele firescului, va asigura echilibrul bio-psihic al ființei sale; alunecând pe panta păcatului nu va face decât să deregleze și să distrugă acest echilibru.

În fața unei atari situații, singurul remediu, este cel pe care ni-l propune Biserica: nu refuzul de a recunoaște această realitate a păcatului, și crezând că ignorându-l ai scăpat de sub influența lui, de convertire a vieții noastre slăbănogite și întinate de păcat, și revenirea la o viață sănătoasă, echilibrată, în care toate să-și intre în făgașul lor de normalitate.

ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ
SIBIU

Parohii vacante PROGRAMARE DE CONCURS

În condițiile obișnuite de concurs, publicăm spre ocupare următoarele parohii vacante:

PROTOPOPIATUL BRAȘOV

1. Parohia ort. rom. Depca

PROTOPOPIATUL MEDIAȘ

1. Parohia ort. rom. Bratei
2. Parohia ort. rom. Prod
3. Parohia ort. rom. Ștenia
4. Parohia ort. rom. Alma VII
5. Parohia ort. rom. Petiș
6. Parohia ort. rom. Florești
7. Parohia ort. rom. Metiș

PROTOPOPIATUL AVRIG

1. Parohia ort. rom. Poienița

PROTOPOPIATUL AGNITA

1. Parohia ort. rom. Apos
2. Parohia ort. rom. Netuș
3. Parohia ort. rom. Șomartin
4. Parohia ort. rom. Ștefăriș
5. Parohia ort. rom. Dealul Frumos
6. Parohia ort. rom. Sălcau
7. Parohia ort. rom. Răvășel
8. Parohia ort. rom. Noiștat
9. Parohia ort. rom. Zlagna
10. Parohia ort. rom. Veseud
11. Parohia ort. rom. Metiș

PROTOPOPIATUL RUPEA

1. Parohia ort. rom. Roadeș

PROTOPOPIATUL FĂGĂRAȘ

1. Parohia ort. rom. Băreut
2. Parohia ort. rom. Seliștat
3. Parohia ort. rom. Rotbav
4. Parohia ort. rom. Săvăstreni
5. Parohia ort. rom. Felmer

Termenul de concurs este de 30 zile: 1 februarie — 1 martie 1996. Cel care dorește să ocupe aceste posturi, își vor înainta cererile în termenul legal la Oficiile Protopopeștii, anexând adevărul cu certificatul de la cursurile de îndrumare.

După expirarea termenului de concurs, Oficiile Protopopeștii ne vor înainta urgent dosarele cu cererile candidaților.

P.C. Protopopi sunt îndrumați să verifice cererile candidaților în care se vor menționa: vechimea în funcția anterioară, examene absolvite, copie după diploma de licență, copie pentru cursuri de îndrumare, situația socială (domiciliul familiei, copiii, părinți, locul de muncă al soției, etc.).

Cererile care nu cuprind aceste puncte sau care nu au acte doveditoare ale acestor puncte, nu vor fi luate în considerare la desfășurarea concursului.

Termenul de contestație este de 15 zile de la data numirii.

Dr. Antonie Plămădeală
Mitropolitul Ardealului

Consilier ad-tiv bis.
Pr. Simion Săsăujan

Preoți hirotoniți în anul 1995

PROTOPOPIATUL MEDIAȘ

Ioan Marga — Parohia Copșa Mică
Romeo Guliman — post Spital
Teodor Căndeia — parohia Copșa Mare
Cornel Pițigoi — parohia Bazna

PROTOPOPIATUL RUPEA

Gheorghe Roșca — Parohia Ticușul Nou
Nicolae Teoc — parohia Dăișoara
Ioan Chindriș — parohia Lovnic

PROTOPOPIATUL SIBIU

Achim Băcilă — parohia Hipodrom III
Dănuț Zamfir Papară — post Spital Militar — Sibiu

PROTOPOPIATUL FĂGĂRAȘ

Andrei Spanache — preot călugăr pentru Mănăstirea Berivoi
Savin Modest — preot călugăr pentru Mănăstirea Bucium
Florin Lodroman — parohia Veneția de Sus
Toma Daniel Năpar — post Spital Orașul Victoria
Eugen Buta — parohia Șercaia

PROTOPOPIATUL AGNITA

Ioan Canciu — parohia Benesti
Teofil Gărbacea — parohia Mavile
Nicolae Neagu — parohia Alțana

PROTOPOPIATUL SĂLIȘTE

Ioan Claudiu Teșă — post Spital Săliște

Știri — informații de pe alte meleaguri

■ În ciuda faptului că 80% dintre părinții elevilor bulgari s-au declarat doritori de a se reintroduce predarea religiei în școli, totuși guvernul bulgar a respins, și în toamna anului trecut, cererea preoților ortodocși bulgari de a li se îngădui prezența în școlile de stat și predarea Religiei. Mai mult, președintele Departamentului pentru cultură și educație creștină al Patriarhiei bulgare informează că ministrul învățământului, membru al partidului socialist bulgar, este refractar ideii prezenței facultăților de teologie în universitățile de stat, numărul studenților teologi fiind redus în mod drastic (la 20 pentru anul universitar 1995/1996).

Precum se vede, ideologia comunistă continuă să fie restrictivă și după ce sistemul totalitar s-a prăbușit în țările din Europa răsăriteană (știre preluată după „Solia” — „The Herald”, publicație a Episcopiei Ortodoxe Române din America, vol. IX, nr. 12, December 1995, p. 24).

■ La reuniunea de la Geneva a Comitetului Central al Consiliului Ecumenic al Bisericilor, din 14—21 septembrie 1995, reprezentantul Patriarhiei Ecumenice, teologul George Tsetis a înaintat o sesizare către înaltul for ecumenic privind „cruciadele” misionare, respectiv acțiunile prozelitiste ale unor Biserici occidentale, mai ales ale celor provenite din Reformă (Baptiste, Adventiste, Penticostale, etc.) în țări din Europa centrală și răsăriteană.

În sesizare se arată cum Bisericile occidentale și instituțiile lor misionare s-au năpustit asupra unor țări, între care și România, unde Ortodoxia exista de mii de ani, întreprinzând adevărate „cruciade” pentru a converti națiunile respective la credințele lor și de a implanta în mijlocul lor comunități străine de duhul spiritualității creștine specifice acelor locuri.

Totodată, reprezentantul Patriarhiei Ecumenice a atras atenția și asupra tensiunii și conflictelor pe care Bisericile istorice, între care Biserica Romano-Catolică și Bisericile Fundamentaliste, ca și sectele, le provoacă în țări din Europa răsăriteană și din fosta U.R.S.S., prin atragerea de membri din sânul Bisericilor ortodoxe existente în acele țări.

Din nefericire, Biserica Ortodoxă Română și țara noastră sunt cuprinse și ele în planul de acțiune prozelitistă a acestor Biserici, secte și instituții misionare din Occident, care mai bine și-ar vedea de propria misiune și propovăduirea Evangheliei în societatea unde ele există și unde sunt atâtea păcate de îndreptat precum desfrâul, drogurile, crima.

(Știre preluată din revista „Solia — The Herald”, vol. IX, nr. 12, December 1995, p. 237).

Semnalăm... Semnalăm...

■ Arhiepiscopia Clujului, Vadului și Feleacului a editat o carte prefată de I. P. S. Bartolomeu Anania cu titlul: „Mărturisitori de după gratii”, și cu subtitlul „Slujitori ai Bisericii în temnițele comuniste”.

E o carte mai mult decât binevenită, căci nu au fost puțini cei care au lansat cu aplomb interogația: „unde a fost Biserica sub regimul comunist?” Se înțelege din întrebare că... ar fi fost absentă, colaboraționistă etc.

Cei care au pus și mai pun întrebarea, nu știu unde a fost Biserica, pentru că n-au fost împreună cu ea. N-au fost nici afară, ca să știe cum s-au luptat preoții să apere credința, cum au botezat, cumunat, înmormântat creștinește pe cei plecați, cum au catehizat copiii și cum au predicat neîncetat cuvântul Evangheliei în biserici și în toate ocaziile multor servicii cerute de credincioși.

N-au fost nici în închisori împreună cu preoții, n-au fost nici în biserici afară. Întrebătorii de azi sunt, dacă nu uneltele comunismului dușman al Bisericii, în mod sigur indiferenții care n-au ridicat un deget în apărarea ei. Iar acum sunt eroii întrebătorii!

Bine spune I. P. S. Bartolomeu în *Cuvântul înainte*: „Cum adică unde a fost Biserica? Să ne întrebe pe noi, sulele de preoți care am trecut prin beciurile Securității, prin Jilava, Periprava, Gherla și Aiud!” (p. 3).

Cartea de 85 de pagini nu cuprinde decât nume, de ortodocși, catolici și uniți, preoți și călugări-călugărițe. N-au fost prinși aici și studenții teologi, al căror număr a fost și el impresionant. Doar câțiva apar menționați. Am numărât în ea 1671 de nume. Pentru că informațiile n-au putut fi exhaustive, multe nume n-au fost cuprinse în liste. Știu că se pregătește o nouă ediție îmbunătățită. Va fi binevenită.

Am găsit aici nume de preoți precum: Grigore Băbuș, Pimen Bărbieru, din București, Beju Ioan din Sibiu, Arsenie Boca de la m-rea Prislop, Bordașiu Nicolae de la biserica Silvestru din București, Bragă Roman, acum în America, Calciu Gheorghe, acum în America, Căndeia Spiridon, de la Sibiu, Cocora Gabriel din Buzău, Corduneanu Nifon de la Neamțu, Nichifor Crainic, Damșa Teodor din Timișoara, Dancu Cristofor de la Cernica, Dobzeu Mina de la Huși, Drăgulin Gheorghe din București, Felix Dubneac, acum în America, Făgeteanu Adrian din București, Galeriu Constantin din București, Ghiuș Benedict din București, Glăjar Ioan din Ucea de Jos, Sibiu, Maica Veronica de la Vladimirești cu un mare număr de maici, Ioan Iovan de la Vladimirești, azi m-rea Recea, Alba Iulia, Iscu Gherasim de la Tismana, profesorul Ioan Lupaș, Negruțiu Ioan de la m-rea Timișeni, Timiș, Nicolae Veniamin de la Polovragi, Oancea Zosim din Sibiu, Udișteanu Dionisie, director de Seminar, Cernica, Ovezea Simion de la m-rea Ciolanu, Buzău, Arsenie Papacioc, astăzi călugăr și duhovnic la Techirghiol, Papuc Gheorghe, de la Sibiu, Teodor M. Popescu, prof. de Teologie, Sergiu Roșca, basarabean, Vasile Țepordei, basarabean, Daniil Tudor (Sandu Tudor) de la Schitul Rarău, Sava Teodor de la Oradea, Vasilache Vasile de la m-rea Antim, Vasilache Haralambie de la Schitul Pocrov, Vladovici Ioan din Șeica Mare, Sibiu, Voicescu Constantin din București, Zarea Anatolie din București, Sofian Boghuiu din București etc., etc.

Desigur trebuie adăugați și cei dintre actualii ierarhi ortodocși care au fost închiși, precum I. P. S. Bartolomeu Anania al Clujului și Mitropolitul Antonie al Ardealului. Tot în această categorie intră și ierarhii marginalizați, precum Partenie Ciopron, Grigore Leu, Tit Sîmedrea, Nifon Criveanul, Irineu Mihălcescu, Veniamin Nistor, Nicolae Popovici, Valerian Zaharia și alții. Dintre uniți au trecut prin închisori cel puțin cinci ierarhi și mulți preoți.

Am numit mai sus, evident, numai o parte din clericii și monahii închiși — cei pe care i-am cunoscut personal, dar numărul lor e, precum am arătat, peste 1671 de clerici și teologi.

Iată unde a fost Biserica! Iar cea care a rămas afară a slujit credincioșii cu zel și devotament. Așa se face că revoluția din 1989 ne-a găsit cu toți copiii botezați și cu toate familiile cununate la biserică și cu toți morții înmormântați creștinește.

Cine are urechi de auzit, să audă!

Țara nu uită Basarabia!

În editura „Fiat lux” din București (1995) a apărut o carte sub numele cunoscut al lui Onisifor Ghibu, „Unitatea românească și chestiunea Basarabiei”, ed. îngrijită de Dumitru Preda, (256 p.). E o adunare de comunicări științifice prezentate la câteva colocvii „Zilele Onisifor Ghibu” la Chișinău între 1992—1995.

Toate sunt dovezi extraordinare despre românitatea Basarabiei, deși adevărul despre acest lucru e îndeobște cunoscut. El e mai ales destinat surzilor rusofoni și rusofili, sosiți în Basarabia din stepele rusești sau localnicilor aflați încă „în somnul rațiunii care naște monștri”, după cunoscuta zicăre a lui Goya.

Țara nu uită Basarabia!

■ A fost retipărită cartea lui Simion Mehedintzi: **Creștinismul românesc** (Fundatia Anastasia, 1995, 236 p.).

Ce bine că ne mai aducem aminte de cărțile mari și de oamenii mari ai românilor pe care cei cincizeci de ani de comunism i-au marginalizat în așa măsură, încât generațiile tinere de azi nu mai știu nimic despre ei.

Cartea aceasta e ca un arc de curcubeu care leagă din nou două lumi, două epoci, două generații, reasigurând și reinviind continuitatea asasinată de defunctul regim comunist.

ANTONIE P.

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. Mitropoliei nr. 35. Articolele nepublicate nu se înapoiază. Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Pr. prof. Dr. Aurel Jivi — redactor adjunct; Pr. prof. Dr. Mircea Păcuraru.

ABONAMENTUL pe un an: 7000 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2, B.C.S.A. — Sibiu. Pentru cititorii de peste hotare costul unui abonament anual este de 25 dolari S.U.A. (cont nr. 47.21.016.680) sau echivalentul în altă valută, B.C.S.A., Sucursala Sibiu.